

Huwelijksakte

2013/104

Wat speelde er?

Twee mannen trouwden met elkaar in de gemeente Bergen op Zoom in december 2005. Sinds 1 januari 2011 hebben ze zich gevestigd in Spanje. Om hun huwelijk bij de Spaanse autoriteiten te laten registreren, hebben ze een uittreksel van hun huwelijksakte in het Spaans nodig van de gemeente Bergen op Zoom. Ze dienen daarvoor een aanvraag in, samen met kopieën van hun paspoort.

Het gevraagde uittreksel ontvangen ze maar wat blijkt; er staat op het formulier dat ze man en vrouw zijn. Dat klopt uiteraard niet en de heren zoeken contact met de gemeente. Die laat hen echter weten dat het standaard formulier dat voor een dergelijk uittreksel wordt gebruikt, alleen de mogelijkheid biedt om de combinatie man/vrouw aan te geven. Het houdt geen rekening met een huwelijk tussen partners van gelijk geslacht. Het formulier dat gemeenten voor dergelijke aanvragen moeten gebruiken, zo wordt de heren meegedeeld, is gebaseerd op de *Overeenkomst betreffende de afgifte van bepaalde uittreksels uit akten van de burgerlijke stand bestemd voor het buitenland* van 27 september 1956. Volgens de gemeente is hun enige mogelijkheid om een Nederlands uittreksel van hun huwelijksakte te laten vertalen naar het Spaans. Dit brengt uiteraard de nodige kosten met zich mee.

Hier nemen de heren geen genoegen mee. Een huwelijk tussen twee mensen van hetzelfde geslacht is al meer dan 10 jaar wettelijk geregeld in Nederland. Dat moet dus ook op het formulier aangegeven kunnen worden. Nu dit onmogelijk lijkt te zijn, voelen ze zich als echtpaar ongelijk behandeld door de Nederlandse overheid. Ze wenden zich daarom tot de Commissie Gelijke Behandeling.

De Commissie Gelijke Behandeling laat hen weten dat zij niet de aangewezen instantie zijn om dit probleem op te pakken. Hun bevoegdheden zien op kwesties die binnen het terrein van de wet vallen zoals arbeid of onderwijs. Een eenzijdige handeling van de kant van de overheid, zoals het gebruiken van een standaard formulier valt hier niet onder. Voor behandeling van hun klacht worden ze daarom naar de Nationale ombudsman verwezen.

Het onderzoek door de Nationale ombudsman

De heren wenden zich vervolgens tot de Nationale ombudsman en leggen de kwestie met de bijbehorende stukken voor. De behandelend medewerkster ziet dat de klacht nog niet is ingediend bij het verantwoordelijke ministerie van Buitenlandse Zaken en stuurt de zaak eerst daarom eerst door. Het ministerie laat weten dat de gemeente, volgens de Europese afspraken, inderdaad een standaardformulier moet gebruiken en niet eigenhandig de combinatie man/vrouw mag wijzigen in de combinatie man/man. Overigens blijkt de overeenkomst waar de gemeente naar verwees inmiddels niet meer van toepassing. Op 8 september 1976 werd in Wenen de *Overeenkomst betreffende de afgifte van meertalige uittreksels uit akten van de burgerlijke stand* gesloten. De Internationale Commissie voor de Burgerlijke Stand (ICBS) houdt zich bezig met de inhoud van die overeenkomst.

De formulieren die op grond van deze overeenkomst zijn ontwikkeld, zullen worden aangepast. De aanleiding hiervoor is dat een huwelijk tussen partners van gelijk geslacht op dit formulier ook vermeld moet kunnen worden. Met deze aanpassing moeten alle landen die de betreffende overeenkomst hebben getekend, instemmen en daar is helaas veel tijd mee gemoeid.

Tot slot laat het ministerie weten dat zij niet de gesprekspartner zijn van de ICBS met betrekking tot de uitwerking van de overeenkomst. Omdat het om de internationale samenwerking gaat op het terrein van de burgerlijke stand, valt dit onder de verantwoordelijkheid van de minister van Veiligheid en Justitie.

In de tussentijd sturen de heren een bericht aan de Nationale ombudsman waaruit blijkt dat de gemeente Amsterdam wel degelijk eigenhandig het betreffende formulier aanpast. Dit sturen zij ook aan de gemeente Bergen op Zoom. Het resultaat hiervan is, dat de gemeente Bergen op Zoom er toe overgaat om, net als Amsterdam, het formulier eigenhandig aan te passen. Hiermee is het acute probleem voor de heren opgelost en wordt hun dossier door de medewerkster van de ombudsman gesloten.

Structurele interventie

Gedurende de periode dat de klacht van de beide heren over Bergen op Zoom in behandeling was, ontvangt de Nationale ombudsman een signaal van twee andere heren over hetzelfde probleem maar dan bij de gemeente Tilburg. In deze kwestie had de gemeente ook contact gezocht met de Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken (NVvB). Deze vereniging adviseert gemeenten over kwesties inzake de burgerlijke stand en beantwoordt vragen. De NVvB zegt over het uittreksel dat het probleem bekend is maar dat er een wijziging van de Nederlandse wet nodig is om een uittreksel te verstrekken aan echtparen van gelijk geslacht, zolang de aanpassing van het formulier nog niet door de verdragspartners is geregeld. Dit wordt echter nu niet geregeld volgens de NVvB omdat de verdragsregels toch worden gewijzigd.

Het gegeven dat er meerdere echtparen met dit probleem te maken kunnen krijgen en het feit dat aanpassing van het formulier voor het internationale uittreksel nog wel eens lang op zich kon laten wachten aangezien alle verdragspartners ermee moeten instemmen, doet de Nationale ombudsman besluiten om de kwestie structureel aan te pakken. Daarbij is ook van belang dat deze kwestie raakt aan de grondrechten van de mannen en vrouwen die het aangaat, namelijk gelijk worden behandeld als ieder ander als het gaat om het geslacht van hun echtgenoot of echtgenote.

Uit nader onderzoek blijkt dat er reeds in 2010 Kamervragen zijn gesteld over deze kwestie. Hierop heeft de toenmalig minister van Justitie, Hirsch Ballin, op 30 september 2010 geantwoord. Uit de antwoorden valt op te maken dat de ongelijkheid voor wat betreft het internationale uittreksel wordt erkend en dat die ongelijkheid onwenselijk is. Daarom heeft de minister het punt voorgelegd aan de Commissie voor advies inzake aangelegenheden betreffende de burgerlijke staat en de nationaliteit (hierna; Commissie voor advies).

De Commissie voor advies heeft geconstateerd dat gemeenten verschillend omgaan met deze situatie en heeft de NVvB daarom gevraagd een uniform model voor gemeenten te ontwikkelen dat kan worden gebruikt totdat de ICBS de modelakte heeft aangepast. De NVvB heeft de minister laten weten dat een door haar modellencommissie opgestelde modelakte binnen afzienbare tijd in gebruik kon worden genomen.

Gelet hierop informeert de ombudsman bij de NVvB naar de stand van zaken met betrekking tot deze modelakte. De NVvB laat de Nationale ombudsman weten dat er weliswaar een modelakte is ontwikkeld maar dat een wijziging van het Besluit Burgerlijke Stand noodzakelijk is om niet in strijd met het verdrag van de ICBS te handelen. Het ICBS – verdrag ondergaat op dit punt wijziging maar de verwachting is dat dit niet op korte termijn zal zijn afgerond. Dit is meermalen aan de orde geweest in de Commissie voor advies. Er heeft echter geen wijziging op de wettelijke regeling plaatsgevonden.

Volgens de NVvB is de situatie met betrekking tot de meertalige huwelijksakte voor partners van gelijk geslacht derhalve ongewijzigd en blijven gemeenten er verschillend mee omgaan. Dit is, zo laat de NVvB weten, geen ideale situatie en het komt de eenduidigheid niet ten goede.

De Nationale ombudsman stuurt daarom op 2 mei 2013 een brief aan de minister van Veiligheid en Justitie waarin hij de problematiek aankaart en vraagt om nader overleg om uit de impasse te komen. Een afschrift van de brief wordt aan de vaste commissie voor Veiligheid en Justitie van de Tweede Kamer gestuurd.

Reactie

In reactie op de brief neemt de voorzitter van de Commissie voor advies contact op met de behandelend medewerkster van de ombudsman. Hij laat weten dat hij deze kwestie zo snel mogelijk wil oplossen en streeft ernaar om na het eerstkomende overleg met alle partijen, te bepalen welke stappen hiertoe worden ondernomen.

Op 4 juli 2013 ontvangt de Nationale ombudsman de reactie van de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, de heer Teeven.

Hij laat, kort gezegd, weten dat er binnen de ICBS als in het EU-kader hoopvolle ontwikkelingen zijn op het gebied van het internationaal meertalig huwelijksuittreksel voor partners van gelijk geslacht. Binnen de ICBS wordt de benodigde herziening van de huidige Conventie, waar de modelakte voor het meertalig huwelijksuittreksel deel van uit maakt, komend najaar op de Algemene Vergadering vastgesteld. Binnen het EU-kader is een voorstel gepresenteerd over de bevordering van vrij verkeer van bepaalde openbare akten. Bij dit voorstel hoort eveneens een modelformulier voor een internationaal meertalig huwelijksuittreksel, ook voor partners van gelijk geslacht. Dit traject bevindt zich echter nog in een heel pril stadium.

De Staatssecretaris bevestigt vervolgens dat al enige tijd geleden door de NVvB een uniform model is ontwikkeld dat gemeenten kunnen gebruiken als meertalig internationaal uittreksel voor alle huwelijken, dus ook voor partners van gelijk geslacht.

De Commissie voor advies heeft geconcludeerd dat voor de ingebruikname van dit formulier geen wijziging van het Besluit Burgerlijke Stand nodig is. Daarom heeft de Commissie voor advies in haar vergadering van 4 juni jongstleden erop aangedrongen dat dit aangepaste formulier zo snel mogelijk door alle gemeenten in gebruik wordt genomen. De ICBS is over deze ingebruikname geïnformeerd. Overigens is het wel zo dat derde landen niet rechtens verplicht zijn om aan dit, door Nederland gewijzigde, formulier bewijskracht toe te kennen.

De NVvB zal de gemeenten tijdig informeren over de landelijke ingebruikname van dit modelformulier. Het streven is dat met ingang van 1 oktober aanstaande alle gemeenten in Nederland het betreffende formulier in hun systemen zullen opnemen en afgeven aan hun burgers. Tot slot laat de Staatssecretaris weten dat Nederland zich internationaal zal blijven inzetten voor afgifte en erkenning van meertalige internationale huwelijksuittreksels voor partners van gelijk geslacht.

De Nationale ombudsman heeft met instemming kennis genomen van de reactie van de Staatssecretaris. Hij gaat ervan uit dat met ingang van 1 oktober 2013 alle getrouwde stellen, mannen en vrouwen, zonder problemen een internationaal meertalig uittreksel van hun huwelijksakte bij hun gemeente kunnen opvragen.

De volledige reactie van de Staatssecretaris is in de bijlage opgenomen.